

naturlig HARMONI

Med sten, trä och andra naturliga råämnen är det lätt att skapa en inredning i samklang. Vi har pratat med tre experter om naturmaterialens förmåga att skapa trygghet, skönhet och tidlöshet.

TEXT **PEDER EDVINSSON**



Nordiskt ljust

År 2017 totalrenoverades Nordic Light Hotel i Stockholm i samarbete med den prisbelönta arkitekten Todd Saunders. Den nya inredningen i ask och Ljus Ekebergs-marmor andas en elegant, nordisk lätthet, och är ett fint exempel på hur naturmaterial kan förhöja varandra. Marmor från Borg-hamnsten, installation av Public Studio.

FOTO: KYLE KNODELL





60 000 skivor Valskvartsit användes för att skapa det schweiziska spahotellet i byn Vals.

FOTO: JEREMY MASON MCGRAW

Kanske har bara de egyptiska pyramidernas byggmästare i Giza varit mer konsekventa i sin materialanvändning än vad arkitekten Peter Zumthor var när han skapade spahotellet Therme Vals som stod klart 1996.

Förutom små detaljer i stål, glas och trä består byggnaden i byn Vals helt av den kvartsit som bryts i den här dalen i kantonen Graubünden i Schweiz sydöstra del. Stenen är materialet i både konstruktion och inredning: 60 000 plattor kvartsit har sammanfogats till väggar, golv och tak, och ger intryck av att samtidigt vara såväl en naturlig grotta som en arkitektritad katedral.

Förvisso har även vattnet stor del i helhetsintrycket. Det är mineralrikt, håller en temperatur på 30 grader direkt från källorna och leds in i byggnadens nätverk av bassänger.

Journalisten och författaren Rikard Lind, chefredaktör för Plaza Deco, har besökt badhuset i Vals åtta gånger, både i jobbet och som semestrande. Han beskriver det som närmast sakrala upplevelser.

– Det är en genial arkitektur där de olika rumsligheterna skapar olika sorters ljud, ljus, dofter, temperaturer, texturer och sinnesstämmningar, och därmed olika – men helatidentydliga – upplevelser av stenen och vattnet. Det är som en sinnenas upptäcktsresa, och därför råder en andäktig stämning bland gästerna. Alla tar sig tid att uppleva.

Med tak av gräs är spabyggnaden knappt skönjbar uppifrån, och trots sitt starka, kantiga uttryck harmonierar den väl med omgivningarna, både från utsidan och insidan.



Rikard Lind, Plaza Deco.

– Kopplingen till naturen finns hela tiden där. Det finns rum som är helt tysta där du kan ligga i en snygg schäslong och titta ut mot bergen genom en liten projicerande fönsterglugg vid varje bädd, och att simma ut i den ångande utomhuspoolen omgiven av berg och fåbodar är helt magiskt, säger Rikard Lind.

Lisa Eklund, inredningsarkitekt på Spik Studios, är också en beundrare av Zumthors spa.

– Peter Zumthor är känd för att arbeta mycket med materialitet, taktilitet, dofter och ljus i sina projekt. Badhuset i Vals är ett fantastiskt exempel.

Spik Studios har blivit specialister på att skapa hotell och restauranger i byggnader som ursprungligen haft andra användningsområden. Till exempel var byrån inblandad i att förvandla det gamla ångkraftverket i Västerås till The Steam Hotel, öppnat 2017. Hösten 2018 slogs portarna upp till The Vault Hotel i Helsingborg. Det pampiga huset var innan dess Hotel Helsing – men när det byggdes 1899 var det som en bank.

Till inredningen på Steam Hotel gjordes många nya stenarbeten, främst i vit och svart marmor. För The Vault handlade arbetet istället om att använda den existerande sten som har legat på plats i över hundra år.

Lisa Eklund arbetar nu med en byggnad i Solna som ska förvandlas till hotell, med planerad öppning i april 2020. I detta fall får hon till stor del använda sig av det material som redan finns.

– Här handlar det om en tidigare kontorsbyggnad från 50-talet på elva våningar, där både golvet i bottenplan och i det stora trapphuset består av en existerande grå sten.

En grå sten i ett gammalt kontorshus kan låta som ett svårt



The Vault har 56 rum och två restauranger: Venti & La Volta och The Atrium Bar, som inramas av det gamla bankpalatsets innetak.

FOTO: SPIK STUDIOS

utgångsläge för något som ska bli en livlig hotellmiljö, men Lisa Eklund ser inte utmaningen på det viset:

– Upplevelsen av ett material förändras beroende på kontexten det befinner sig i. När det gäller den här stenen är det tack-samt att få jobba med ett material och en kulör som är ganska klassisk och tidlös. En bra bas att addera ett ytterligare lager till.

Naturmaterial är också uttrycksfulla och användbara i inredningsdetaljer, som bänkskivor, prydnads- och bruksföremål och konst.

Jenni och Andreas Kullaro driver Kullaro Form & Inredning där skånsk diabas blivit en grund för verksamheten.



Jenni Kullaro, Kullaro.

– Tanken när vi började var att vi skulle ha stenen som en detalj i snickerier, men det har blivit tvärtom, säger Jenni Kullaro.

Hon har med tiden utvecklat ett speciellt förhållande till den svarta stenen.

– Svärtan och tyngden i den ställer sina krav och representerar motstånd och möjligheter på samma gång. Det är en förälskelse, jag får inte samma känslor för annan sten.

Kullaro håller till i Lönsboda i nordöstra Skåne, nära diabasbrotten i Gylsboda, Duvhult, Biskopsgården, Moheda och Häggshult. Stenen levereras till deras verkstadsateljé i stora block eller i skivor. Där tar ett intensivt arbete med att forma diabasen med handverktyg vid. Målet med formgivning och bearbetning är att slutresultatet ska utstråla en lätthet, utan

”Svärtan och tyngden i den ställer sina krav och representerar motstånd och möjligheter på samma gång. Det är en förälskelse, jag får inte samma känslor för annan sten.”



Bordet *Offering* i svensk diabas är ett samarbete mellan Kullaro och formgivaren Glen Baghurst.



Trippel Mollbergare

Anrika hotell Mollberg i Helsingborg drivs sedan 1990 som Elite Hotel Mollberg. Namnet går tillbaka till år 1802, när Peter Mollberg köpte ett gästgiveri som låg på platsen. Det nuvarande hotellet har fyra våningar och uppfördes åren 1884–1902 i nyklassicistisk stil med renässansinspiration.

Under hösten fick hotellets restaurangdel ett nytt stengolv. Med hjälp av tre sorters marmor – Carrara C, Nero Marquina och Bardiglio Nuvo-lato – har man skapat en klassisk 3D-illusion helt i linje med hotellets övriga gestaltning.

– Det är ett bra exempel som visar hur mycket man kan addera med kreativitet och naturstensens levande nyanser, säger Kenn Ahlgren på Bröderna Ahlgrens Marmorinredningar som har levererat stenen.

FOTO: BRÖDERNA AHLGREN'S MARMORINREDNINGAR



På det schweiziska spahotellet Therme Vals serverar man även mat på sten.

att ge avkall på materialets ursprungliga karaktär. Produkten ska bidra med något till det rum den placeras i.

– Vi vill tillföra något med vårt arbete. I många produkter är stenen annars ganska obearbetad, kanske bara tillsågad och slipad, och fortfarande kompakt och tung i uttrycket. Samtidigt tycker vi att det är viktigt att man fortfarande ser att det är diabas som våra produkter är gjorda av. Exempelvis råtor, barktyr och sprickor kan bidra till den känslan.

Jenni säger att hon och Andreas ser stenen lite som lera, som kan formas till just den form de är ute efter trots diabasens kompakta hårdhet. Deras produkter visar att synsättet fungerar.

Nu hoppas de att fler designer ska bli vana att se stenens möjligheter som ett råmaterial för produkter. Själva hjälper de gärna konstnärer, andra formgivare och arkitekter att utföra sina projekt. Den senaste tiden har de samarbetat med formgivare;

dels Glen Baghurst och hans bord *Offering*, dels Stoft Studio med spegeln *Eclipse*.

– Design och bearbetning är viktig, vi vill att produkterna ska bli lika bestående som själva stenen i sig.

Rikard Lind, Lisa Eklund och Jenni Kullaro är alla övertygade om att naturmaterial har en given plats i framtidens inredning.

– De ger äkthet, tidlöshet och tyngd till ett rum, säger Lisa Eklund.

Rikard Lind är inne på samma spår:

– Naturmaterial har solida kvaliteter att lita på. Trä och sten är och har varit extremt starka influenser inom den bästa arkitekturen de senaste åren. Till och med ett material som furu, som vi har gjort vårt bästa för att förnedra i årtionden genom att måla över och bleka ur det, får en välförtjänt upprättelse nu. Och kan furun överleva och ta plats, då kan alla naturmaterial göra det. ■